

Obvodný notársky úrad v Nedožeroch 1889 – 1945 (1950)

Opis na úrovni archívneho fondu

kód	názov kódu v AJ	obsah	Názov kódu v SJ
3.1.1.	Referencecode	SK_1571_10245	Referenčný kód
3.1.2.	Title	Obvodný notársky úrad v Nedožeroch	Názov jednotky opisu
3.1.3.	Date(s)	1889 – 1945 (1950)	Časový rozsah
3.1.4.	Level of description	archívny fond	Úroveň opisu
3.1.5.	Extent and medium of the unit of description (quantity, bulk, or size)	2,99 bm (39 kusov úradných kníh, 4 registratúrne pomôcky, 17 archívnych škatúl spisov)	Rozsah a nosič jednotky opisu (množstvo, rozsah alebo veľkosť)
3.2.1.	Name of creator(s)	Obvodný notársky úrad v Nedožeroch	Názov pôvodcu
3.2.2.	Administrative history	Inštitúcia notárskych úradov má bohatú históriu. Je to jediná inštitúcia, pri ktorej nie je možné presne určiť hranicu začiatočného pôsobenia, keďže s funkciou notára sa stretávame už v 13. storočí. Notár bol dosadzovaný alebo volený na základe zvykového práva alebo privilégií. Po revolúcii v rokoch 1848 - 1849 sa mení postavenie notára voči richtárovi. Obecný notár je naďalej zamestnancom obce, avšak menuje ho stoličná vrchnosť a prísahu skladá do rúk slúžneho. Viaceré obce, ktoré si volili spoločného notára, boli povinné postarať sa v sídle notariátu o kanceláriu, v ktorej vykonával úradné povinnosti vo vymedzených hodinách. Cisársky patent z roku 1859 potvrdil úrad obecného notára a ustanovil jeho menovanie na návrh obecného predstavenstva štátnou vrchnosťou. Notár vypomáhal v slúžnovskom úrade, vo	Dejiny správy pôvodcu

		<p>svojom úrade viedol podací protokol (dnes registratúrny denník) a index, spolu s richtárom podpisoval všetky podania a správy pre slúžnovský úrad, viedol účtovnú evidenciu a mal pôsobnosť v súdnictve v sporoch do 10 zlatých. Zákonný článok 18 z júna 1871 povýšil verejnosprávne postavenie notára tým, že mu zaistil hlasovacie právo v obecnom výbore, ustanovil ho za člena obecného predstavenstva, stanovil najnižší možný plat 400 zlatých ročne, byt a doživotné zvolenie zastupiteľstvom obcí z uchádzačov prihlásených sa na základe súbehu. Zákonom č. 22 z roku 1886 o obecnom zriadení bolo vymedzené postavenie notára, pomer k orgánom obcí ako aj jeho kompetencie. Aj keď zákon hovorí ešte stále o notárovi a nie o notárskom úrade, už na základe zákona z roku 1871 môžeme notára chápať ako samostatnú inštitúciu – notariát. Od roku 1886 sa ťažisko vybavovania administratívy presúva z obecných domov do úradovní obecných a obvodných notárov. Do ich kompetencie postupne pribúdali agendy ako: obecné a poľné súdnictvo, vojenská agenda, úprava pracovných pomerov, vydávanie pracovných knížiek hospodárskej čel'ade, sirotská agenda, záležitosti lesov, škôl, chudobných, poľnohospodárska, veterinárska, vyst'ahovalecká agenda a na základe čl. 33 z roku 1894 aj matričná agenda. Organizácia notárskeho úradu bola dobudovaná kancelárskym poriadkom pre obce vydaným Ministerstvom vnútra Uhorska pod číslom 126 000/1902, ktorého súčasťou boli aj povinnosti notára. Ďalším zákonom č. 211 z 22. marca 1920 sa obecní a obvodní notári stali štátnymi zamestnancami menovaní ministrom vnútra. Kompetencie notárskych úradov sa rozšírili po vzniku nového okresného zriadenia 1. januára 1923 o finančnú správu, všeobecné sčítanie ľudu, pohyb obyvateľstva atď.. Zákonom č. 190/1939 Sl. z. bolo do kompetencie obecných a obvodných notárskych úradov presunutých z kompetencií okresných úradov až 33 rôznych záležitostí. Názov úradu notára na obecný a obvodný notársky úrad ustálil zákon z 19. mája 1941 č. 91/1941 Sl. z.. Od zavedenia funkcie dedinského notára boli Nedožery jeho sídelnou obcou. Vedúci notári od vzniku ČSR až do jeho zániku sa veľmi nemenili. Celé dve desaťročia pôsobil vo funkcii notára Viktor Šmatlák, ktorého vystriedal Blažej Smatana. Pridelenými notármi v rokoch 1918 – 1945 boli Alexander Vladár, Vojtech Jančovič a František Finta. Pôsobnosť Obvodného notárskeho úradu v Nedožeroch sa vzťahovala pre sedem obcí: Brezany, Kanianku, Lazany, Nedožery, Poluvsie, Porubu a Pravenec. V sídelnej budove notárskeho úradu neskôr sídlil nástupca Obvodný úrad miestnych národných výborov v Nedožeroch ako i Miestny národný výbor v Nedožeroch. Obvodný notársky úrad v Nedožeroch bol zrušený nariadením poverenictva vnútra SNR č. 26/1945 Sb. zo 7. apríla 1945. Jeho právnym nástupcom sa stal Obvodný úrad miestnych národných výborov v Nedožeroch.</p>	
3.2.3.	Archival history	<p>Písomnosti, ktoré vznikli z činnosti Obvodného notárskeho úradu v Nedožeroch boli ukladané podľa kancelárskeho poriadku pre notárske úrady (nariadenie uhorského ministerstva vnútra č. 126 000/1902 B. M.) v registratúrnom stredisku. Na základe tohto poriadku notár prijímal došlú</p>	Dejiny archívneho fondu

		<p>poštu, ktorú otváral, overoval a vybavoval. Viedol administratívny protokol, do ktorého zapisoval všetky podania, prichádzajúce obciam alebo priamo jemu. Spisy protokoloval chronologicko-numericke, pričom spisy vzťahujúce sa na jednu vec pripájal k jednému číslu. Ku každému podaciemu protokolu (dnes registratúrny denník) sa musel viesť abecedný index. Z protokolovania boli vyňaté priestupkové záležitosti ako aj tie druhy, pre ktoré sa viedli zvlášť evidencie. Kancelársky poriadok prikazoval vždy na konci roka tieto evidencie zaprotokolovať v registratúrnom denníku. Nemuseli sa protokolovať zápisnice obecného zastupiteľstva, obecnej rady, komisií, doručky, zbierky zákonov, nariadení, úradné noviny, oznamy, spisy nevyžadujúce vybavenie a obežníky. Účtovnú agendu tvoril v rámci roka súbor písomností ako rozpočet, záverečný účet, majetkový inventár, viažuci sa k hlavnej knihe obecného hospodárenia. S touto agendou mohol manipulovať len notár, pre každú jednu obec mal na každý rok vytvorený jeden fascikel. Samostatným oddelením bola aj súdna a matričná agenda. Samotný fond sa zachoval značne torzovitý. Jeho väčšia časť bola zničená dôsledkom vojnových udalostí. Vo fonde tak chýbajú prezidiálne registratúrne denníky od vzniku úradu do roku 1923 a z rokov 1925 – 1941 ako aj spisy, tie sa zachovali len z rokov 1925, 1939 a 1944. Aj v prípade administratívnych spisov chýbajú celé ročníky. Vo fonde je zachovaných len pár evidencií. Po ukončení činnosti notárskeho úradu všetky záznamy prevzal právny nástupca Obvodný úrad miestnych národných výborov v Nedožeroch a po ňom Miestny národný výbor v Nedožeroch. Písomnosti sa nachádzali na povale úradu, v zlom stave a v úplnom rozsype.</p>	
3.2.4.	Immediate source of acquisition or transfer	<p>Fond do archívu prevzali jeho zamestnanci postupne. Dňa 10. augusta 1954 bola v Miestnom národnom výbore v Nedožeroch, za účasti pracovníka krajského archívu Jozefa Lajoša, okresného archívára Michala Tulíka, tajomníka MNV Jozefa Humaja a pracovníčky MNV Otílie Flímlovej, spísaná zápisnica o roztriedení spisového materiálu notárskeho úradu a o jeho odovzdaní do archívu. V prírástkovej knihe pod číslom 12 archívár zapísal prevzatie 40 kníh, 47 balíkov a 30 fasciklov všeobecného spisového materiálu z rokov 1899 – 1945. Nasledujúce preberanie archívnych dokumentov uskutočnili zamestnanci archívu v rámci sceľovania fondov notárskych úradov dňa 5. júla 1962. V tom čase bola v prírástkovej knihe pod číslom 77 zapísaná jedna evidencia trestaných z rokov 1924 – 1950, ktorú odovzdal Miestny národný výbor v Porube a pod číslom 81 jeden fascikel prezidiálnych spisov z roku 1925, 32 fasciklov administratívnych spisov z rokov 1910 – 1929, štyri registratúrne denníky z rokov 1898 – 1907 a osem indexov k registratúrnym denníkom z rokov 1897 – 1950. Posledný prírástok bol zaevidovaný dňa 13. decembra 2008, pod prírástkovým číslom 1567. Vo vyradovacom konaní pod číslom spisu A/VI-2/2008/00406 Matričný úrad Obce Nedožery – Brezany vyradil a na základe rozhodnutia o vyradení prvopisov matričných kníh, odovzdal do archívu sedem úradných kníh – štátnych matrík z rokov 1895 – 1907.</p>	Spôsoby získavania archívnych prírástkov

3.3.1.	Scope and content	Archívny fond obsahuje zápisnice obecných zastupiteľstiev, obecných rád, finančných komisií, evidencie domovských listov, trestaných a bubnových relácií, dôverné (prezidiálne) protokoly z rokov 1924, 1942 – 1945, administratívne protokoly (registratúrne denníky), dôverné spisy z rokov 1925, 1939, 1943 a 1944. Administratívne spisy týkajúce sa volieb, mobilizácie, zásobovania obyvateľstva, sirotských záležitostí, stravovacej akcie pre nezamestnaných, starostlivosti o chudobných, daňových záležitostí, výstavby škôl a bytov pre učiteľov, súpisov školopovinných detí, výstavby železničnej trate Prievidza – Nitrianske Pravno, šírenia španielskej chrípky, zoznamov liečených na trachom, rôzne vyhlášky, nariadenia, smernice nadriadených orgánov, štatistiky, robotnícke knižky, cestovné pasy, mzdové a pracovné záležitosti poľnohospodárskych robotníkov. Ďalej sú zaujímavé dokumenty týkajúce sa vyst'ahovalectva, nezamestnanosti, povodne v Brezanoch, elektrifikácie, majetkové inventáre, záverečné účty, hlavné účtovné knihy obcí, rozpočty a matriky. Archívne dokumenty sú zdrojom informácií k politickému, hospodárskemu a národnostnému vývoju obcí nadožerského notariátu.	Obsah a rozsah archívneho fondu
3.3.2.	Appraisal, destruction and scheduling information	Prvé vyrad'ovanie a usporiadanie archívnych dokumentov uskutočnil v septembri 1955 archívár Michal Tulík. Vnútorne vyrad'ovanie vykonala v apríli 1962 zamestnankyňa Okresného archívu v Rimavskej Sobote Margita Rošková. Predmetom vyradenia aj vzhľadom k zachovalosti fondu boli duplicitné a multiplicítne spisy.	Vyrad'ovanie a hodnotenie
3.3.3.	Accruals	Očakáva sa prevzatie matričnej agendy po uplynutí lehoty uloženia.	Možné prírastky
3.3.4.	System of arrangement	Archívny fond je usporiadaný a sprístupnený skupinovým inventárom v štruktúre: Obvodný notársky úrad v Nedožeroch: I.Knihy A. Správne B. Evidenčné II. Spisový materiál A. Registratúrne pomôcky a) dôverné (prezidiálne) b) administratívne 2.Spisy a)dôverné (prezidiálne) b) administratívne	Spôsob usporiadania

		III. Účtovný materiál A.Evidenčné knihy B.Účtovné knihy 1.Brezany 2.Kanianka 3.Lazany 4.Nedožery 5.Poluvsie 6.Poruba 7.Pravenec	
3.4.1.	Conditions governing acces	prístupný	Podmienky prístupu
3.4.2.	Conditions governing reproduction	Archívne dokumenty možno reprodukovat' so súhlasom archívu podľa podmienok uvedených v jeho bádateľskom poriadku a v súlade s internými predpismi MV SR.	Podmienky vyhotovovania reprodukcií
3.4.3.	Language/scripts of material	maďarský, slovenský	Jazyk/písmo archívnych dokumentov
3.4.4.	Physical characteristics and technical requirements	Fond nie je kompletný, bol narušený vojnovými udalosťami, preto je časovo medzerovitý a poškodený.	Fyzický stav a technické požiadavky
3.4.5.	Finding aids	Okresný archív Prievidza v Bojniciach. Jozef Bilčík, Oľga Bražinová: Obecné a obvodné notárske úrady (1869) 1871 – 1945 (1955), skupinový inventár, Bojnice, 1963, evid. č. 500. Okresný archív Prievidza v Bojniciach, Jozef Bilčík: Obvodný notársky úrad v Bojniciach RH a dejiny KSČ 1896 – 1944, tematický katalóg, Bojnice 1964, evid. č. 535. Štátny okresný archív Prievidza so sídlom v Bojniciach. Kolektív zamestnancov: Politické, odborové a masové strany, organizácie a spolky v okrese Prievidza, I. diel 1918 – 1945, tematický katalóg, Bojnice 198, evid. č. 2301. Štátny okresný archív Prievidza so sídlom v Bojniciach. Kolektív zamestnancov: Politické,	Vyhľadávacie pomôcky

		<p>odborové a masové strany, organizácie a spolky v okrese Prievidza, II. diel 1918 – 1945, tematický katalóg, Bojnice 1987, evid. č. 2302.</p> <p>Štátny okresný archív Prievidza so sídlom v Bojniciach. Kolektív zamestnancov: Politické, odborové a masové strany, organizácie a spolky v okrese Prievidza, III. diel 1918 – 1945, tematický katalóg, Bojnice 1987, evid. č. 2446.</p> <p>Štátny okresný archív Prievidza so sídlom v Bojniciach. Kolektív zamestnancov: Politické, odborové a masové strany, organizácie a spolky v okrese Prievidza, IV. diel 1918 – 1945, tematický katalóg, Bojnice 1987, evid. č. 2447.</p>	
3.5.1.	Existence and location of originals	Ministerstvo vnútra SR, Štátny archív v Trenčíne, pracovisko Archív Bojnice, Tehelná 18, 972 01 Bojnice	Existencia a umiestnenie originálov
3.5.2.	Existence and location of copies	Kópie neboli vyhotovené.	Existencia a umiestnenie kópií
3.5.3.	Related unit of description	<p>Nitrianska župa I. 1464 - 1922</p> <p>Slúžnovský úrad v Prievidzi 1851 – 1922</p> <p>Okresný úrad v Prievidzi (1884) 1923 – 1945 (1961)</p> <p>Okresný národný výbor v Prievidzi(1918) 1945 – 1990 (1991)</p> <p>Obvodný úrad miestnych národných výborov v Nedožeroch 1945 – 1950</p> <p>Miestny národný výbor v Nedožeroch 1945– 1964</p> <p>Miestny národný výbor v Brezanych 1946 – 1964 (1968)</p> <p>Miestny národný výbor v Lazanoch 1950 - 1990</p> <p>Miestny národný výbor v Kanianke 1945 – 1990 (1992)</p> <p>Miestny národný výbor v Poluvsí (1922) 1945 - 1990</p> <p>Miestny národný výbor v Porube 1946 - 1990</p> <p>Miestny národný výbor v Pravenci 1946 – 1990 (1991)</p>	Súvisiace jednotky opisu
3.5.4.	Publication note	<p>Bilčík, Jozef – Obert, Štefan – Vitek Ernest. <i>Spríevodca po okresných archívoch v Nitre, Prievidzi a Topolčanoch</i>. Bratislava: Slovenská archívna správa, 1975, 542 s.</p> <p><i>Informatívny spríevodca štátnych archívov Slovenskej republiky II/2</i>. Bratislava: Ministerstvo vnútra SR, odbor archívniectva a spisovej služby, 2001, 346 s.</p> <p>GREŠNER, Lukáš – GÉCZYOVÁ, Iveta a kol.: <i>NEDOŽERY – BREZANY Pamäť dediny a ľudí v nej</i>. Prievidza: Patria I, spol. s r. o., 2011, 201 s.</p>	Informácie o publikovaní

3.6.1.	Note		Poznámka
3.7.1.	Archivist's note	<p>Z časti fond usporiadal v septembri 1955 Michal Tulík. Po jeho scelení v Okresnom archíve Prievidza sídliaceho v zámku v Bojniciach ho usporiadala a spracovala v roku 1962 archivárka Okresného archívu v Rimavskej Sobote Margita Rošková, ktorá vypracovala aj podklady pre inventár. Definitívny inventár vypracoval v auguste 1962 Jozef Bilčík. Spracovateľ ponechal, z dôvodu prevahy rokov, evidencie vydaných domovských listov 1938 – 1948, evidencie trestaných z Brezian 1923 – 1947 a Poruby 1923 - 1950 vo fonde Obvodného notárskeho úradu v Nedožeroch. Registratúrne pomôcky, administratívne spisy a účtovný materiál z roku 1945 bol naopak včlenený do fondu nástupcu Obvodného úradu miestnych národných výborov v Nedožeroch. Fond Obvodný notársky úrad v Nedožeroch reinventarizovala Eta Ivaničová v roku 1988, ktorá vpísala čísla tých spisov, ktoré sa vo fonde nachádzali, keďže mnohé spisy vo fonde chýbali, čo bolo pravdepodobne spôsobené sťahovaním archívu. Na druhej strane dopísala do inventára zápisnice z Kanianky, Lazian a Poluvsia, ale aj evidenciu trestaných z Lazian z rokov 1923 – 1950 i účtovné knihy všetkých obcí. V rámci reinventarizácie Eta Ivaničová nevypracovala nový inventár, ale všetky zmeny zapísala ceruzkou v pôvodnom inventári. Opis fondu vyhotovila Zuzana Kotianová v apríli 2020.</p>	Informácia o spracovateľovi a spracovaní
3.7.2.	Rules or conventions	Opis vyhotovený podľa ISAD(G): General International Standard Archival Description, Second Edition	Pravidlá alebo zásady
3.7.3.	Date(s) of descriptions	20. 04. 2020	Dátum vyhotovenia opisu